

Beslut

efter kvalitetsgranskning om skolors hantering av
värdegrundsfrågor i undervisningen, med fokus
på kontroversiella frågor

Vårbyskolan i Huddinge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Vårbyskolan avseende verksamhetens kvalitet inom hantering av värdegrundsfrågor i undervisningen med fokus på kontroversiella frågor. Granskningen är inriktad på ämnena samhällskunskap och biologi i årskurs 8 och 9 men behandlar också skolans övergripande värdegrundsarbete.

Kvalitetsgranskningens syfte är att bedöma hur skolans arbete med kontroversiella frågor främjar att eleverna utvecklar demokratisk kompetens, de värden och förmågor eleverna behöver för att verka som aktiva ansvarstagande medborgare.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området (se bilaga 2). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, kvalitetskriterier uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Vårbyskolan i följande utsträckning:

Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

Skolinspektionen bedömer att arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi *i hög uträckning* främjar utvecklingen av demokratisk kompetens.

Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

Skolinspektionen bedömer att Vårbyskolan *i hög utsträckning* har stödjande strukturer som främjar lärarnas hantering av kontroversiella frågor i undervisningen.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område

Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningen i biologi och samhällskunskap i årskurs 8 och 9 behandlar kontroversiella frågor på ett sätt som främjar utveckling av demokratisk kompetens.

I detta ingår att läraren arbetar för ett tillitsfullt klassrumsklimat. Läraren använder olika strategier för att hantera laddade frågor i undervisningen så att alla elever får möta och pröva olika argument. Läraren gör eleverna delaktiga genom att fånga upp vilka frågor som kan vara kontroversiella och viktiga för eleverna. I undervisningen kring laddade frågor ingår att eleverna får granska andras ställningstaganden kritiskt, analysera frågor utifrån flera perspektiv och själva ta ställning. I detta ingår också att undervisningen rymmer språkutvecklande moment.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi i *hög utsträckning* främjar utvecklingen av demokratisk kompetens.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna med hjälp av olika metoder skapar en trygg klassrumsmiljö som främjar diskussioner och samtal mellan elever. Lärarna använder elevernas erfarenheter i undervisningen och vägleder eleverna i diskussioner. Undervisningen ger eleverna möjlighet att leva sig in i andras situation och ta ställning. Lärarna utmanar eleverna med frågor i syfte att träna elevernas kritiska tänkande. Undervisningen håller enligt Skolinspektionens bedömning hög kvalitet inom området, men kan utvecklas till en högre nivå genom att lärarna mer strukturerat arbetar med uppgifter där eleverna får möjlighet att kritiskt granska olika argument och ställningstaganden.

Motivering

Förutsättningar för ett tillitsfullt klassrumsklimat

Det förekommer flera aktiva insatser för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat där alla elever kommer till tals

Granskningen visar att lärarna arbetar med olika metoder för att åstadkomma en undervisning där det är lätt för både flickor och pojkar att uttrycka sig i olika frågor.

Lärarna och eleverna berättar i intervjuer med Skolinspektionen att den vanligaste formen för att eleverna ska komma till tals är klassrumsdiskussioner. I dessa diskussioner använder lärarna olika strategier för att eleverna ska kunna göra sin röst hörd. Lärarna berättar att eleverna sitter ordnade i grupper för att främja samtal mellan elever. För att få en god balans uppmannas den grupp som inte tar lika mycket talutrymme att vara aktiva i samtal, och lärarna beskriver hur de medvetet vägleder eleverna i

diskussion. Lärarna betonar betydelsen av tolerans för olika erfarenheter och ställningstaganden i de diskussioner de har. Eleverna bekräftar det lärarna säger genom att ge exempel på hur de får öva på att samtala, diskutera och ta ställning. I detta uppger eleverna att de känner sig trygga och att deras frågor tas på allvar.

Eleverna görs delaktiga i valet av frågor

Granskningen visar att elevernas erfarenheter används i undervisningen och att lärarna väljer frågor som är viktiga för eleverna.

Eleverna förklarar att lärarna känner eleverna väl och att lärarna är lyhörda för frågor som är väsentliga för eleverna. Lärarna berättar att de har en god bild av elevernas hemmiljö och vilka värderingar eleverna har med sig till skolan. Elevernas erfarenheter används i undervisningen och både elever och lärare ger flera exempel på samtal om värderingar och identitet där såväl elevernas, lärarens och andra olika perspektiv används. I intervjuerna ges flera exempel på att värdegrundsrelaterade frågor som är viktiga för eleverna fångas upp och används i undervisningen. Gällande frågor som kan bli kontroversiella i klassrummet berättar eleverna att bland annat frågan om jämställdhet kan vara laddad, och det är en fråga som eleverna på olika sätt får arbeta med i undervisningen i samhällskunskap och biologi. Ett annat exempel är omvänd rasism, vilket behandlats i undervisningen efter en diskussion i elevgruppen. För att eleverna ska våga ta upp känsliga frågor ger också en biologilärare exempel på att eleverna får skriva anonyma förslag på frågor som de vill prata om i samband med undervisningen i sex och samlevnad. I samhällskunskap ger lärarna exempel på att både undervisningen och examinationsuppgifter rymmer känsliga frågor som är viktiga för eleverna, såsom frågan om heder samt att våga vittna för polisen. De här exemplen visar att det finns utrymme för eleverna att både ta upp frågor direkt i samband med undervisningen, men också att fördjupa sig i ett ämne i samband med examination. Granskningen visar vidare att lärarna avgör vilka frågor som är lämpliga att behandla i helklass, mindre grupp och enskilt beroende på frågornas karaktär. Lärarna ger också flera exempel på att de vid behov använder digitala formulär där eleverna kan vara anonyma. Genom detta värnas elevernas integritet.

Enligt både lärarna och eleverna förekommer det att elever använder ett språkbruk som är kränkande eller strider mot värdegrunden, men att skolan är tydliga med att det är nolltolerans mot kränkande språkbruk eller annat språkbruk som strider mot värdegrunden. I intervjuer med lärargrupper på skolan framkommer det att det framförallt är pojkar som använder ett sådant språkbruk. Lärarna berättar att de är noga med att bemöta elevernas språkbruk eller annat beteende som strider mot skolans ordningsregler. Det finns några flickor som i intervjuerna ger uttryck för att detta inte alltid lyckas, men samtidigt framgår det att lärarna strävar efter att samtalsklimatet ska präglas av åsiktsfrihet, på ett respektfullt sätt. En biologilärare säger att det finns ett dokument på skolan där lärare kan dokumentera tillfällen där lärare uppmärksammat kränkande språkbruk. Detta dokument används för kartläggning och för att mentor ska kunna följa upp elever om så krävs.

Kritiskt tänkande och perspektivseende

Undervisningen ger eleverna vissa redskap för att utveckla ett kritiskt tänkande

Granskningen visar att olika material används som underlag i syfte att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt och att lärarna utmanar eleverna med källkritiska frågor.

I Skolinspektionens intervju med lärare i samhällskunskap och biologi berättar de att de använder texter, filmer och läromedel som underlag för reflektion och diskussion. Elever uttrycker att lärarna uppmanar dem att "läsa mellan raderna" och eleverna ger exempel på att läraren visat videoklipp om global uppvärmning som granskats kritiskt i undervisningen. Det förekommer också enstaka exempel på arbetsuppgifter där eleverna mer strukturerat tränas att kritiskt granska argument, ett är en examinationsuppgift där eleverna skriver en argumenterande text. I samband med det får eleverna öva på att formulera argument och ta ställning, berättar lärarna. Utöver detta visar granskningen att lärarna i diskussion och samtal utmanar eleverna med frågor. Däremot visar inte granskningen att lärarna arbetar strukturerat med att ge eleverna redskap att öva kritisk läsning och kritiskt tänkande, exempelvis genom att reflektera kring innehållet i texter jämföra eller träna på att skilja fakta från åsikter.

Gällande källkritiskt förhållningssätt berättar eleverna att lärarna tar upp frågan om tillförlitlighet i olika källor, och att de ska vara särskilt kritiska till sådant som skrivs i sociala medier. Eleverna berättar att lärarna ställer följdfrågor vid påståenden och att lärarna uppmuntrar eleverna att använda trovärdiga artiklar som publicerats i erkända nyhetskällor eller valt läromedel. De berättar också att de får göra övningar i källkritik. Lärarna ger några exempel på att eleverna ges möjlighet att reflektera över tillförlitlighet i källor. Arbetet med källkritik kännetecknas av källkritiska frågor av typen var och när är källan publicerad, vilken typ av källa, finns samma uppgifter i flera källor? De här exemplen visar att det finns ett generellt medvetet förhållningssätt kring arbetet med källkritik.

Mot bakgrund av ovanstående vill Skolinspektionen framhålla att kvaliteten i undervisningen beträffande värdegrundsfrågor kan höjas ytterligare genom att lärarna ser över möjligheten att utveckla arbetsuppgifter där eleverna får öva på att analysera, reflektera, dra slutsatser, värdera och ifrågasätta. I ett sådant arbete kan lärarna ge eleverna möjligheter att träna sitt kritiska tänkande och se konsekvenserna av olika alternativ.

Eleverna övas i att möta olika perspektiv samt ges vissa möjligheter att formulera ståndpunkter utifrån fakta

Granskningen visar att eleverna får möjlighet att leva sig in i andras situation samt att de får öva på att ta ställning.

Av intervjuerna framgår att lärarna ofta använder elevernas egna erfarenheter och ställningstaganden som utgångspunkt för att söka olika perspektiv kring frågor och att även material och övningar används. Ett exempel är arbetet med lag, rätt och dödsstraff där eleverna dels får formulera egna ställningstaganden, och dels arbeta med ett moraliskt dilemma. Lärarna ger också exempel på samarbeten med andra ämnen, såsom svenska.

I Skolinspektionens intervjuer med lärarna är det tydligt att de undervisningsaktiviteter som eleverna får göra är medvetet valda och utformade i förhållande till vilka frågor som är känsliga eller kontroversiella för eleverna. Eleverna får olika perspektiv som används för att analysera frågor om till exempel

heder och könsroller. Det framgår också att uppgifterna är utformade på ett sådant sätt att eleverna självständigt och med stöttning får formulera ståndpunkter.

I det inskickade underlaget till Skolinspektionen finns ett exempel på en examinationsuppgift där eleverna ska arbeta med etiska perspektiv. Det är ett exempel som lärarna i samhällskunskap lyfter i intervjun när de berättar om hur eleverna tränas i att belysa ställningstaganden ur etiska perspektiv. Förutom mer formella undervisningssituationer som leder fram till en bedömningsuppgift beskriver såväl lärare som elever att de på olika sätt och vid flera olika tillfällen får möjlighet att leva sig in i andras situation. Lärarna använder övningar såsom formaliserade debatter där olika perspektiv ska tillämpas. Det är också vanligt att elevernas erfarenheter av olika religioner, traditioner och kulturer används för att få fler perspektiv i undervisningen. Andra exempel är att lärarna använder filmer och skönlitteratur där eleverna får flera perspektiv på frågor om normer och värderingar. Biologiläraren ger exempel från olika ämnesområden där etiska perspektiv förekommer. Det handlar både om olika perspektiv på sex och samlevnad, abort, genmodifiering och annan ny naturvetenskaplig forskning där det sker genomgripande förändringar, men även frågor om till exempel evolutionsteorin.

Utöver att eleverna tränas i perspektivseende på olika sätt så arbetar lärarna aktivt med att stötta elevernas språkutveckling. Lärarna ger exempel på att de läser och behandlar texter tillsammans med eleverna. Det handlar både om att belysa ämnesspecifika begrepp, men också att ta upp vanligt förekommande allmänna skol-ord och fraser som är svåra för eleverna. Lärarna i både samhällskunskap och biologi berättar att de använder begreppslistor och bildstöd. Eleverna beskriver att lärarna har en stötande attityd och att klassrumsklimatet är tillåtande och att man vågar ställa frågor om sådant som man behöver hjälp med.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

Här bedöms i vilken utsträckning skolan har stödjande strukturer som främjar lärarnas hantering av kontroversiella frågor i undervisningen.

I detta ingår att skolan har ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete som rymmer laddade och känsliga frågor. Skolledningen har kunskap om kontroversiella frågor på skolan och i omvärlden, vilket inkluderar beredskap för frågor som kan komma att bli aktuella att hantera. Skolledningen har också en god bild av hur lärarna arbetar inom området och vilket behov av stöd som kan finnas. I detta ingår att skolan har ett gemensamt förhållningssätt kring hur laddade frågor bör hanteras i undervisningen. Det ingår också att lärarna har möjlighet till gemensam reflektion kring undervisningen och kollegialt lärande eller annan kompetensutveckling vid behov.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att Vårbyskolan i *hög utsträckning* har stödjande strukturer som främjar lärarnas hantering av kontroversiella frågor i undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att skolan har ett väl förankrat och systematiskt värdegrundsarbete som rymmer laddade och kontroversiella frågor. Vid skolan finns gemensamma förhållningssätt och en aktiv skolledning vilket stödjer och ger lärarna goda förutsättningar att hantera olika värdegrundsrelaterade frågor i undervisningen. Granskningen visar vidare att undervisningen utvecklas systematiskt i ett gemensamt arbete. Skolans stödjande strukturer för arbetet med kontroversiella frågor håller enligt Skolinspektionens bedömning hög kvalitet, men kan utvecklas till en högre nivå genom att lärarnas behov av kompetensutveckling inom arbetet med värdegrundsfrågor i undervisningen utvärderas.

Motivering

Prioritering på skolövergripande nivå

Det finns ett systematiskt kvalitetsarbete avseende värdegrundsfrågor där arbetet med kontroversiella frågor ingår

Granskningen visar att det finns en systematik i värdegrundsarbetet där olika frågor som kan vara laddade eller kontroversiella finns med i såväl årshjul som lektionsplaneringar och skolövergripande aktiviteter.

På skolan finns ett övergripande värdegrundsarbete som planeras, dokumenteras och följs upp systematiskt. I årshjulet som Skolinspektionen tagit del av finns en kartläggning av vilka frågor som är aktuella att ta upp i de olika årskurserna. I samband med uppföljning av elevernas lärande görs också en utvärdering av det arbete som gjorts och vilka fokusområden som är aktuella framåt. Exempel på fokusområden för årskurs åtta och nio är gruppstärkande arbete, brottslighet, droger och segregation, normer, psykisk hälsa, relationer, självstärkande identitet och framtidsfrågor. I intervjuer med lärare och skolledning framkommer det att det är skolans trygghetsteam som tar fram grunderna för årshjulet och att det sedan följs upp av lärare som arbetar med respektive årskurs. I det arbetet är både mentorer och undervisande lärare aktiva och frågorna kommer in både på mentorstid och i undervisningen. Arbetet följs upp fyra gånger per år och är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete. I Skolinspektionens intervjuer med såväl lärare som elever framkommer det att det finns ett gemensamt förhållningssätt och en respekt för varandra.

På grund av pandemin har flera aktiviteter som brukar ingå i det förebyggande trygghets- och värdegrundsarbetet inte kunnat genomföras. Skolledningen berättar att de har för avsikt att återuppta aktiviteter där elever är aktiva i det förebyggande värdegrundsarbetet. En lärare berättar att skolan har temadagar som kan belysa frågor som är laddade. En fråga som är aktuell på skolan handlar om jämställdhet och kvinnors möjligheter att vara aktiva på arbetsmarknaden i arbeten som traditionellt ses som typiskt manliga. För att belysa det hålls en temadag som tar upp kvinnor som bidragit till naturvetenskapliga framsteg. Andra exempel som kommer fram i intervjuer med lärare och skolledning är fältassistenternas arbete med Machofabriken där elever i årskurs åtta arbetar med normer och värden.

I Skolinspektionens intervju med rektor och biträdande rektor visar de med flera exempel att de har en god bild av vilka frågor som är känsliga och/eller kontroversiella på skolan och i omvärlden. Det handlar dels om frågor som är aktuella över tid där det handlar om sex och samlevnad, flickors och pojkars villkor, heder, möjlighet att delta i simundervisning och liknade frågor. Utöver det finns det en insikt

hos skolledningen om hur gängkriminalitet och andra frågor som är kopplade till området är viktiga att hålla ögonen på.

Vidare visar skolledningen att de har kunskap om hur relationen mellan elever och vårdnadshavare fungerar. Här framkommer det att biträdande rektor är behjälplig om lärarna behöver stöd i arbetet med vårdnadshavare. Det bekräftas av lärare i Skolinspektionens intervjuer.

I Skolinspektionens intervju med lärare i både samhällskunskap och biologi visar de att de vet vad de har för ansvar gällande frågor som kan vara känsliga och/eller kontroversiella i undervisningen. Även de mentorer som Skolinspektionen intervjuat visar att de tar elevernas frågor och känslor på allvar. Det finns en tydlig medvetenhet i både det planerade arbetet, men också i det som kommer upp från eleverna i mera spontana tillfällen eller reflektioner.

Vägledning och stöd

Det finns vägledning och stöd för lärarna i arbetet med kontroversiella frågor

Granskningen visar att lärarna har stöd av såväl varandra som skolledning, vilket leder till att lärarna är trygga med att undervisa om kontroversiella frågor.

I Skolinspektionens intervju med skolledningen beskriver de att det finns kunskap om vilka frågor som är eller kan bli känsliga på skolan. Skolledningen har regelbunden kontakt med lärare och elevhälsa och det finns möjlighet att prata om dessa frågor i olika forum. På grund av att delar av elevhälsan är nyanställda säger rektor att det ska göras en översyn av arbetet och att det behöver utvecklas.

Lärarna ger en samstämmig bild av att skolledningen är tillgänglig och att de kan få stöd vid behov. I intervjuer med skolledningen beskriver de att lärarna ska känna att de har stöd under ledning. Lärarna bekräftar skolledningens exempel om att det kan handla om att ge stöd i kontakt med vårdnadshavare eller för att utveckla undervisningen. Ett exempel som visar på pedagogiskt ledarskap hos skolledningen är att en organisationsförändring av mötesstrukturen gjordes för att mötena skulle bli mer konstruktiva och ha fokus på att förbättra undervisningen. Det finns även andra stödfunktioner som lärarna kan vända sig till. Även om kurator är ny på skolan och rektor säger att det övergripande arbetet kan utvecklas så uppger lärarna i intervjuer att de kan få stöd av kurator vid behov.

Gemensam utveckling av undervisningen

Det finns ett gemensamt arbete för att utveckla undervisningen, men behovet av kompetensutveckling kring värdegrundsfrågor kan undersökas

Granskningen visar att det finns ett systematiskt kvalitetsarbete för att synliggöra och utvärdera undervisningen kollegialt, där också kontroversiella frågor ingår på ett naturligt sätt, men det saknas specifik kompetensutveckling som kan ge lärarna fördjupade kunskaper inom området.

Lärarna i samhällskunskap beskriver att de har ett stort ansvar för arbetet kring känsliga, laddade och kontroversiella frågor i undervisningen, ett ansvar som de gärna axlar. Även lärarna i biologi beskriver

sitt ansvar och hur de arbetar för att uppfylla kraven. I intervjuer med lärarna är det tydligt att ansvaret delas mellan undervisande lärare, mentorer, elevhälsa samt skolledning. Eftersom skolsköterskan arbetar deltid och endast är på plats en dag i veckan, ligger ett stort ansvar på kurator.

Genom det systematiska kvalitetsarbetet och aktiva arbetet med skolans övergripande värdegrund kan såväl elever, lärare och skolledning beskriva ett skolövergripande förhållningssätt kring hur kontroversiella frågor kan hanteras i undervisningen. Eleverna ger exempel på hur lärarna aktivt lyssnar på vad eleverna har att säga. Lärarna beskriver hur de fångar upp sådant som är angeläget för eleverna och skolledningen tar upp exempel som framkommer i intervjuer med elever och lärare.

Skolledningen beskriver att de har god kännedom om lärarnas styrkor och kompetens vad gäller arbetet med kontroversiella frågor. Detta bekräftas av lärarna i intervjuer. Flera lärare har god kompetens vad gäller kunskap om hur arbetet med känsliga och laddade frågor kan göras. Det finns lärare som behöver mer kunskap om undervisning kring kontroversiella frågor och rektor medger att kompetensutveckling kring värdegrundsfrågor inte varit i fokus, utan att satsningar de senaste åren har riktats in på ÄDK, ämnesdidaktiskt kollegium. Rektor berättar att det arbetet är inriktat på att stärka ämnesundervisningen på hela skolan. Detta bekräftas av lärare i Skolinspektionens intervjuer.

Mot bakgrund av ovanstående vill Skolinspektionen framhålla att kvaliteten i undervisningen beträffande värdegrundsfrågor kan höjas ytterligare genom att lärarna får möjlighet att delta i relevant kompetensutveckling. Med riktade kompetensutvecklingsinsatser inom området kan skolledningen verka för en jämn och hög kvalitet, och ge lärarna än bättre förutsättningar att gemensamt fortsätta arbetet med utveckling av undervisningen med syfte att stärka elevernas demokratiska kompetens.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ana-Maria Koci Spång

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även Ewa Mölleryd, föredragande, Karin Lindqvist, utredare och Kristina Gustafsson, jurist deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Intervjuerna på Vårbyskolan genomfördes av utredarna Ewa Mölleryd och Karin Lindqvist vid ett besök den 8-9 februari 2022.

Vårbyskolan har 309 elever och är belägen i Huddinge kommun. På Vårbyskolan arbetar en lärare med behörighet till årskurs nio och en behörig lärare till årskurs sex i biologi och två behöriga lärare i samhällskunskap.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra gruppintervjuer med elever
- Tre gruppintervjuer med lärare
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från skolan och dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckningar från besöket för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive område granskas följande:

Frågeställning 1

I vilken utsträckning hanteras kontroversiella frågor i undervisningen i samhällskunskap och biologi i årskurs 8-9, så att det främjar utveckling av demokratisk kompetens?

Kvalitetskriterier

Förutsättningar för ett tillitsfullt klassrumsklimat

Lärarna arbetar aktivt för att främja ett öppet klassrumsklimat, så att pojkar och flickor vill och vågar yttra sig, även i kontroversiella frågor.

Kritisk tänkande och argumentation

Lärarna arbetar medvetet för att uppmuntra och utmana pojkar och flickor att kritiskt granska egna och andras ställningstaganden och grunderna för dem, även i kontroversiella frågor.

Perspektivseende och etiska ställningstaganden

Lärarna arbetar medvetet för att låta pojkar och flickor möta/pröva/analysera olika perspektiv på kontroversiella frågor och göra en bedömning, så att frågorna ges en allsidig belysning och eleverna tränas och utmanas i att se frågorna på flera nya sätt.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning finns stödjande strukturer och andra förutsättningar som främjar lärarnas hantering av kontroversiella frågor i undervisningen?

Kvalitetskriterier

Prioritering på skolövergripande nivå

Rektorn har ett strategiskt och aktivt värdegrundsarbete där arbetet med kontroversiella frågor ingår, så att skolan som helhet arbetar utifrån ett gemensamt förhållningssätt kring dessa frågor.

Vägledning och stöd

Lärarna ges vägledning, stöd och kompetensutveckling, så att de känner sig trygga och inte undviker olika kontroversiella frågor i undervisningen.

Gemensam utveckling av undervisningen

Lärarna utbyter erfarenheter och reflekterar tillsammans över utmaningar och lärdomar i undervisningen, så att deras didaktiska strategier och metoder gällande hantering av kontroversiella frågor utvecklas.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/skolans-hantering-av-vardegrundsfragor-med-fokus-pa-kontroversiella-fragor/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1

1 kap. 4-5 §§ skollagen, 10 kap. 2 § skollagen

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan

1. Skolans värdegrund och uppdrag. Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Saklighet och allsidighet, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag

2. Övergripande mål och riktlinjer. Normer och värden, Kunskaper, Elevernas ansvar och inflytande, Skola och hem, Rektorns ansvar

Kursplaner för ämnena biologi och samhällskunskap i grundskolan (förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Bedömningsområde 2

1 kap. 4-5 §§ skollagen, 2 kap 10 § skollagen, 2 kap. 34 § skollagen, 4 kap. 3-5 §§ skollagen, 10 kap. 2 § skollagen

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan

1. Skolans värdegrund och uppdrag. Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Saklighet och allsidighet, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag

2. Övergripande mål och riktlinjer. Normer och värden, Kunskaper, Elevernas ansvar och inflytande, Skola och hem, Rektorns ansvar